

Tudi ti grobovi so vredni spomina

V teh hladnih jesenskih dneh, ko obhajamo praznika Vseh svetih in Dan vernih duš, nam misel nehote uhaja k tistim, ki so po naših hribih in dolinah izgubili življenje v času prve svetovne vojne, med boji na soški fronti. Prav sedaj mineva natančno sedemdeset let, odkar se je končala prva svetovna vojna, ki je povzročila prevratne spremembe tudi pri Slovencih, saj so se pridružili novoustanovljeni jugoslovanski državi, nekdanja avstroogrška monarhija, v katero je bil vključen naš narod, pa je razpadla. Zaključek te vojne je bil še posebej boleč za primorske Slovence in istrske Hrvatke, ki so prišli pod Italijo.

Ranjka Avstroogrška Slovenecem ni bila naklonjena, saj je dolgo obdobje tudi pri nas podpirala nemškonacionalne težnje, a kljub temu so se slovenski vojaki, prav tako tisti iz Hrvaške in Bosne, na soški fronti hrabro borili proti italijanskemu nasprotniku, ki si je zadal za cilj, osvojiti precejšen del slovenskega etničnega ozemlja. Od tega krvavega dogajanja je poteklo že več kot sedem desetletij, dostojen spomin nanj pa med drugimi pobudami pomeni razstava »Podoba soške fronte«, ki jo je Goriški muzej že novembra lani postavil v vili De Bartolomei v Solkanu in bo odprta še do konca letošnjega leta. Žal pa še ni bil uresničen predlog, ki smo ga pred meseci prebrali v ljubljanskem Delu, da bi nekje na Goriškem postavili spominsko obeležje, posvečeno padlim slovenskim vojakom na tej fronti.

Spomini na soško fronto in njene posledice so zlasti pri starejših Primorcih, in to na obeh straneh meje, še zelo živi, na njene razsežnosti pa nas opozarjajo tudi taka preprosta dejstva, kot so npr. slučajne najdbe ostankov municije, orožja in vojaškega orodja v zemlji ob različnih izkopih. Na številne tovrstne ostanke pa pogostokrat naletimo v gorah, predvsem okrog Krna, Bogatina in Rombona. Zlasti v hribih, pa tudi na Krasu, so še ohranjeni sledovi frontnih naprav, kamor prištevamo jarke, kaverne, mulatiere ipd.

Od vojaških pokopališč so širši javnosti znane zlasti italijanske kostnice v Kobariidu, na Oslavju in v Sredipolju, prav pa je, da se ob 1. novembru spomnimo tudi na avstroogrška vojaška pokopališča, ki so po obsegu manjša, a so v glavnem še ohranila videz iz časa prve svetovne vojne. Po-

dalje na 2. strani ■

Bomo preživel? Kako?

»Leto 1992 se tiče tudi nas!«

Ob svoji 40-letnici je celovški »Naš tednik« prejšnji teden izšel z obširno prilogo. K sodelovanju so bili povabljeni številni pisci, ki so vsi obravnavali temo: »Bomo preživel? Kako?« Za prispevek je bil naprošen tudi dr. Drago Legiša. Napisal je članek, ki ga tu objavljamo.

(Ured.)

Če danes razmišljamo o svojem narodnem preživetju, smemo upravičeno imeti pred očmi dva zgodovinska mejnika: čez dobrih 11 let bo človeštvo stopilo v novo tisočletje, čez dobra tri leta pa bo v Evropi nastalo veliko, enotno tržišče, ker se bodo med državami evropske dvanajsterice tedaj odpravile vse carinske pregrade in se bodo odtlej smeli prosto gibati kapitali in blago. S tem bo nastalo zdaleč največje tržišče na svetu.

Jasno je, da bosta oba zgodovinska mejnika imela svoj vpliv tudi na slovensko narodno manjšino, kjerkoli ta manjšina živi zunaj meja svoje matične države. Začetek novega tisočletja bo vplival predvsem in morda samo v moralnem pogledu, česar pa nikakor ne gre omalovaževati ali zane-marjati ter podcenjevati, saj prav zgodovina uči, da v človeštvu nastajajo tudi koreniti, globlji premiki, ki nimajo svojega izvora v dejavnih gnotne, materialne narave. S tem seveda še ni rečeno, da bo rojstvo novega tisočletja samodejno imelo posledice takšne ali drugačne razsežnosti.

Drugi mejnik — leto 1992 — pa bo gotovo globlje vplival na stanje v veliki večini držav Zahodne in Srednje Evrope, pri čemer Avstrija ne bo izvzeta, četudi bi tedaj še ne pripadala Evropski gospodarski skupnosti. To leto bo gotovo pomenilo v nekem smislu revolucijo v gospodarskem, socialnem in političnem življenju. Nove-mu stanju bo treba prilagoditi ne samo

družbeno - gospodarske strukture, temveč tudi in predvsem miselnost. V nekaterih državah evropske dvanajsterice zato že hitijo s pripravami na nastanek novega, velikega tržišča in na korenite spremembe, ki jih bi to tržišče prineslo s seboj.

Nobenega dvoma ni, da se leto 1992 posredno ali neposredno tiče tudi slovenskih narodnih manjšin, zaradi česar bi bil skrajni čas, da tudi pripadniki teh manjšin začnejo o tem razmišljati ter se zlasti konkretno pripravljati na novi položaj.

Naj poudarimo, da nas osebno ni strah pred obema mejnikoma in da smo globoko prepričani ne samo o lastnem preživetju (v narodnem smislu), temveč da se prav našima slovenskima narodnima manjšinama v Avstriji in Italiji nudi edinstvena priložnost, da začneta polnokrvno opravljati vlogo, ki je ali bi morala biti naravna za vsako manjšino: povezovalno, oz. posredniško vlogo med različnimi političnimi, socialnimi in gospodarskimi stvarnostmi.

Toda obe narodni manjšini bosta lahko kos tej nalogi in bosta lahko omenjeno vlogo opravljali, če bosta ostali zvesti nekaterim načelom, ki že od nekdanj veljajo za vse narodne manjšine v Evropi in verjetno tudi v svetu.

Za vsako ceno je treba predvsem ohraniti enotnost narodne manjšine navzven, kar nikakor ne pomeni uniformiranosti navznoter. Nasprotno: zavzemati se je treba za čim strožje uveljavljanje znanega in v demokratičnem življenju splošno uveljavljenega načela enotnosti v raznolikosti. To pomeni, da je treba znotraj manjšine podpirati in pospeševati čimvečjo dialektično igro, kar pa ne sme nikdar nuditi večinske-mu narodu pretveze ali priložnosti za ka-

dalje na 2. strani ■

V finančnem zakonu postavka za manjšine

Proračunska komisija poslanske zbornice je uvedla nekaj sprememb v finančni zakon. Tičejo se tudi neposredno Furlanije-Juljske krajine. Med drugim so na predlog večine in s polno podporo vlade nakazali 120 milijard, ki jih bodo v prihodnjem triletju namenili vojaškim služnostim. Prispevek za industrijski razvoj področij, ki jih je prizadela železarska kriza, so povišali od 600 na 660 milijard. Dober del tega zneska odpade na škedenjsko železarno. Zaščitni jezikovnih manjšin so namenili 25 milijard.

Praden so bili ti popravki sprejeti, je parlamentarec Coloni, ki je načelnik kršćansko - demokratske svetovalske skupine v proračunski komisiji, podrobno poročal o položaju deželnih financ. Člane komisije je predvsem opozoril na dejstvo, da mora deželna finančna avtonomija upoštevati specifičnosti in zgodovinsko pogojenost, ki je privedla do ustanovitve dežel s posebnim statutom. Zavzel se je tudi za čimprej-šnjo in dokončno odobritev zakona o obmejnih področjih, ki ga sedaj preučuje senat.

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 6. novembra, ob: 8.00 Jutranji radijski dnevnik; 8.30 Kmetijski tednik; 9.00 Sv. maša iz župnijske cerkve v Rojanu; 9.45 Pregled slovenskega tiska v Italiji; 10.15 Mladinski oder: »Eko Eko« (Hrvoje Hitrec - Miha Matè - Marjana Prepeluh); 11.45 Vera in naš čas; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Mario Uršič: »Dogodivščine podeželskega gledališča ali dnevnik Anatola Firsca«; 14.50 Sport in glasba ter prenosi z naših prireditelj; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PONEDELJEK, 7. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Tigrova duša — spomini na Alberta Rejca; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Kakor od vetra se trese moje srce; 12.40 Mešani zbor Mačkolje; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah - Gospodarska problematika; 14.00 Poročila in deželna kronika; 15.00 Ivan Tavčar: »Izza kongresa«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Orglar Ugo Zalunardo in trobentač Mario Caldonazzi; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ TOREK, 8. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Svet Boga — Bog sveta; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 In ti, kam pojdeš v soboto zvečer?; 12.40 Dekliška skupina Vesela pomlad z Opčin; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah - Od Milj do Devina; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Prvo, drugo ali tretje?«; 14.30 Iz Benečije; 15.00 Miguel de Cervantes Saavedra: »Veleumni plemič don Kihot iz Manče«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Orglar Ugo Zalunardo in trobentač Mario Caldonazzi; 18.00 Mario Uršič: »Dogodivščine podeželskega gledališča ali dnevnik Anatola Firsca«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SREDA, 9. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Zdravniška posvetovalnica; 12.40 Mešani zbor Marij Kogoj od Sv. Ivana; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah - Na goriškem valu; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Govorimo o glasbi; 15.00 Miguel de Cervantes Saavedra: »Veleumni plemič Don Kihot iz Manče«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Marko Dvoržak: Pisma iz Prage - Slovenec v Pragi pred 20 leti; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ ČETRTEK, 10. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Svet Boga — Bog sveta; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Debelost in akupunktura; 12.40 Moški zbor Novega Sv. Antona; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah - Nediški zvon; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Dvignjena zavesa; 15.00 Miguel de Cervantes Saavedra: »Veleumni plemič don Kihot iz Manče«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Letošnje mednarodno zborovsko tekmovanje »Guido d'Arezzo«; 18.00 Zanimivosti iz arhiva Ciril-Methodove šole v Trstu ob 100-letnici ustanovitve; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ PETEK, 11. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 8.10 Pregled v restavratsko delavnico; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Filmi na ekranih; 12.40 Mešani zbor Kolonkovec; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah - Od Milj do Devina; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 Otroški kotiček: »Sto nagrad za moj zaklad«; 14.10 Goriški razgledi; 15.00 Miguel de Cervantes Saavedra: »Veleumni plemič Don Kihot iz Manče«; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 18.00 Kulturni dogodki; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

■ SOBOTA, 12. novembra, ob: 7.00 Jutranji radijski dnevnik; 7.40 Pravljica; 8.00 Poročila in deželna kronika; 10.00 Poročila in pregled tiska; 12.00 Korcort za srce in orkester; 13.00 Opoldanski radijski dnevnik; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Poročila in deželna kronika; 14.10 »Glas od Režije«; 15.00 Drugi program. Vodi Peter Cvelbar; 17.00 Poročila in kulturna kronika; 17.10 Pianistka Beatrice Zonta, letošnja diplomantka šole Glasbene matice v Trstu; 18.00 Sofokles »Antigona«; 19.00 Večerni radijski dnevnik.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »NOVI LIST« — Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157. Odgovorilni urednik: dr. Drago Legiša — Tiska tiskarna Graphart Trst, ulica Rossetti 14. tel. 772151

»Leto 1992 se tiče tudi nas!«

■ nadaljevanje s 1. strani

ko sebično izkoriščanje, se pravi za politiko divide et impera, to je za politiko razdvajanja v ukazovalne namene.

V tem pogledu je bil pred leti narejen marsikateri pozitiven korak, vendar se zdi, da je v zadnjem času opaziti stagnacija, ki ni koristna in ki jo je treba odpraviti.

Za sleherno narodno manjšino so seveda naravnost življenjskega pomena odnosi z matičnim narodom in matično državo. Stopnja teh odnosov je, po našem, celo pokazatelj življenjskosti narodne manjšine.

Tudi ti grobovi...

■ nadaljevanje s 1. strani

stavljena so na ozemlju od doline Trente na severu pa do Krasa in Tržaškega na jugu, običajno pa so bila zgrajena v bližini kakšne vojaške bolnice. V nekaterih primerih so vojaško pokopališče kar priključili obstoječemu civilnemu, večinoma pa so jih postavili na novo. Zidovi, nagrobna obeležja, vse to je iz cementa, le v izjemnih primerih so nagrobniki kamniti, a kljub naglici izdelave je treba priznati, da so avstroogrška vojaška pokopališča zasnovana estetsko dognano in v polnem skladu z obdajajočim naravnim okoljem. Ponekod pa so obogatena s pravimi kiparskimi umetninami, kot npr. v Logu pod Mangartom ali v Tolminu, ali z visoko kvalitetno monumentalno arhitekturo (Štanjel, Gorojansko). Zanimiv je pogled tudi na imena, ki so še ohranjena na cementnih križih oziroma nagrobnikih. Pred našimi očmi se zvrstijo pripadniki vseh narodov in verzij izpovedi nekdanje monarhije, od Poljakov, Romunov, Madžarov, Čehov, Nemcev, do Slovencev, Hrvatov, Srbov, muslimanov in Judov.

Ob dolžnem spoštovanju do naših bližnjih umrlih poročimo tudi na te grobove in položimo tudi nanje vsaj skromen šopek.

M.

Vse kaže, da bo usoda nove izraelske vlade odvisna od predstavnikov maniših, tako imenovanih »verskih« strank. Konservativna koalicija Likud in laburisti imajo v novem parlamentu skoraj enako število poslancev, nobena teh skupin nima absolutne večine.

Kaj pravijo v Varšavskem paktu

V Budimpešti se je končalo dvodnevno zasedanje zunanjih ministrov držav članic Varšavskega pakta. Na tiskovni konferenci je šef madžarske diplomacije Peter Varkonyi obrazložil listino, ki je bila odobrena na srečanju. Listina se zavzema za čimprejšnji zaključek dunajskih pogajanj o varnosti in sodelovanju v Evropi, za kar je treba doseči stvaren in uravnovešen sporazum in hkrati sklicati evropski vrh, na katerem bi razpravljali o zmanjšanju kon-

V konkretnem primeru slovenskih narodnih manjšin v Avstriji in Italiji je treba predvsem upoštevati, da je njuno stanje predmet mednarodnih pogodb (avstrijska državna pogodba iz leta 1955, londonski sporazum iz leta 1954 in osimski sporazum iz leta 1975). To med drugim pomeni, da sta obe manjšini predmet mednarodnega zanimanja in da sta obe deležni mednarodno pravnih jamstev, na kar manjšini ne moreta in ne smeta nikdar pozabiti.

Nasprotniki obeh manjšin praviloma skušajo ta mednarodni aspekt manjšinske zaščite zatajiti oz. omalovaževati, pri čemer izkoriščajo v tem trenutku notranje težave v Jugoslaviji, sopolisnici mednarodnih pogodb. Na glede na to, da gre danes v matični Jugoslaviji predvsem za krizo demokratične rasti, je jasno, da morata obe manjšini odločno terjati, naj se spoštujejo mednarodne sprejete obveznosti. Pacta sunt servanda — pogodbe je treba torej spoštovati in to velja ne samo za šibke, temveč tudi in predvsem za mogočnike, se pravi za vlade in njihove voditelje.

Bomo preživeli?, smo vprašali na začetku tega razmišljanja. Seveda bomo, je naš odgovor, je naše globoko prepričanje, saj imamo kot manjšinci nekatere darove, ki jih pripadniki velikih narodov nimajo. Res pa je, da je treba te darove koristno uporabiti.

ROMI NA MADŽARSKEM

Položaj romske manjšine na Madžarskem se čedalje bolj slabša, kar je odvisno tudi od hude gospodarske krize v državi. Tako je dejal glavni tajnik kulturne federacije madžarskih Romov, ki je celo izrazil bojazen, da se utegnejo Romi na Madžarskem v kratkem znajti popolnoma izven madžarske družbe. Na Madžarskem živi po njegovem 600.000 Romov in od teh je 40 odstotkov starih manj kot 18 let. Po večini ne znajo ne pisati in ne brati in opravljajo najnižja dela v okviru madžarske družbe. Te razmere so prispevale k povečanju kriminala med Romi in k razširitvi mamil.

Gre za stanje, ki je po mnenju že omejenega tajnika posledica predvsem ukrepov iz leta 1945, ko Romi niso bili deležni razdelitve zemlje in so morali zato zapustiti svoje domove, da so si našli zaposlitev. Danes Romi na Madžarskem živijo v pravih getih, niso deležni javne oskrbe in jih prebivalstvo na splošno nima rado.

vencionalnega orožja v Evropi. Tega vrha bi se morali udeležiti tudi predstavniki Združenih držav in Kanade. V listini je še rečeno, da si je treba prizadevati za večje zaupanje in za večjo varnost v Evropi. V ta namen naj se nadzorujejo vojaške vaje, naj pride do ustanovitve varnostnih območij v Evropi in do izmenjave informacij. Vse države bi se morale tudi obvezati, da ne bodo ustanovljale novih vojaških oporišč na ozemlju drugih držav.

Problem manjšin

(IZPOD PERESA POLJSKEGA BRALCA)

Valdostanski tednik »Le Peuple Valdostain« objavlja v eni izmed svojih zadnjih številčk daljši prispevek svojega poljskega bralca o vprašanju manjšin, zlasti v Evropi, in o pojavu »totalitarnega nacionalizma«. Zaradi aktualnosti ga tu v glavnih obrisih povzemamo.

Javno mnenje je v glavnem prepričano, da je »totalitarni nacionalizem« lastnost oziroma atribut velikih držav. V resnici pa je tak nacionalizem karakteristika skoraj vsakogar. Zadostuje, da se dve ločeni družbi nahajata v eni državi, pa pride do takega konflikta ene družbe proti drugi, zaradi česar država vodi politiko nacionalističnega totalitarizma proti tej družbi, ki je v manjšini.

Poljski pisec nato našteva vrsto primerov zlasti evropskih držav, ki izvajajo takšno politiko. Tako na severu Švedska nasproti finski manjšini ali Laponcem. Tudi Danska je v podobnem razmerju do Farskih otokov. Nadalje pa na evropskem jugu tako dela Španija, ki ni »velika država«, ampak zaobjema različne družbe: v deželi Baskov, Galiciji, Kataloniji, Asturiji, itd. Verjetno se še rada spominja na Francove »lepe čase« ... Tudi na Portugalskem se prebivalci Galicije nahajajo nekako na drugorazredni stopnji.

Kakšna je usoda frizonske manjšine na Nizozemskem? Majhna holandska država se obnaša kot »velika totalitarna država«, ki skuša zanikati ali pa celo preganjati malo frizonsko skupnost. Med evropskimi deželami omenja pisec nato primer Romunije kot skrajno totalitarne in nacionalistične države v samem srcu Evrope! Kakšno pa je bilo madžarsko zadržanje do svoje slovaške manjšine? Politika totalitarnega nacionalizma. Slovake so imeli za nekaj manjvrednega, kot državljane druge kategorije.

O Jugoslaviji piše poljski dopisnik naslednje: »Dvomim, da more ideja zvezne države rešiti zadevne probleme. Jugoslavija je tu dober primer. Za beograjske oblasti bi bilo gotovo najbolje 'spremeniti' vse Albance, Makedonce, Slovence itd. v ... Srbe. En jezik, en zakon, en kralj!«

Nato navaja avtor teh vrstic še druge primere. Posebej podčrta dejstvo, da je v preteklosti eden od francoskih kraljev rekel, da »je lažje vladati, če vsi govore isti jezik«. Ali pa to res velja?

Kaj pa se dogaja, recimo, s Turki v Bolgariji? Ali pa je, recimo, Grčija izjema? Kako je z makedonsko manjšino v tej sredozemski državi?! Tako končuje poljski bralec svoja razmišljanja: »Torej, lepo bi bilo izvedeti, katera država na svetu ne vodi politike totalitarizma, totalitarnega nacionalizma. Katera država na svetu? ...«

P. S. Zanimivo pa je dejstvo, da poljski bralec pri tem enostavno »pozablja« na Poljsko, o kateri je znano, da je še v svoji moderni zgodovini prav tako zatirala svoje predvsem slovanske manjšine (Beloruse, Ukrajince). Verjetno se vsakdo le prerad drži pravila »Pro domo sua« ...

VELIKA POSOJILA Z ZAHODA SOVJETSKI ZVEZI

Ljubljansko Delo je pred dnevi objavilo članek o trenutnih odnosih med Vzhodom in Zahodom, zlasti o odnosih med Evropsko gospodarsko skupnostjo in Sovjetsko zvezo. Evropska dvanajsterica se bo na decembrski konferenci v Grčiji dogovorila o pozitivnem odgovoru na proces reform v Sovjetski zvezi in nekaterih državah Sveta za vzajemno pomoč. To pa ne bo zmanjšalo, piše Delo, njene obrambne moči. Sovjetska zveza bo dobila zahodnoevropska posojila v skupni vrednosti devet milijard dolarjev, kar naj bi prispevalo k uspehu perestrojke. Glavni upniki so Zahodna Nemčija, Velika Britanija, Francija in Italija. Posojila naj bi uporabili predvsem za prenovo tistih panog, ki zavirajo perestrojko: proizvodnja blaga za široko porabo in živil, pa tudi krepitev izvozno sposobnih sektorjev, da bi zmanjšali odvisnost Sovjetske zveze od izvoza surovin, zlasti nafte.

V Zahodni Evropi sodijo, nadaljuje ljubljansko Delo, da bo prenova gospodarskega sistema na Vzhodu Evrope zagotovila tudi politično demokratizacijo in odpiranje v svet. Po njihovem mnenju je evropski Vzhod naposled opustil teorijo svetovne revolucije na podlagi vodilne vloge Moskve in poglobitno ideološko dogmo o nujnosti propada kapitalizma.

V Evropski skupnosti pa obstajajo različna mnenja o končnih ciljih Mihajla Gorbačova. Medtem ko sta Bonn in Rim vneta zagovornika sodelovanja na vseh področjih, Velika Britanija in delno Portugalska sodita, da spremembe v Sovjetski zvezi niso dokončne in da na te spremembe ni lahko vplivati. London opozarja, da se Gorbačov ni prelevil v demokrata po zahodnem zgledu, temveč je voditelj komunistične partije države, ki je zabredla v hude težave. Partnerje v Evropski skupnosti je menda prav zato zmedel predlog italijanskega ministrskega predsednika, naj bi pripravili zahodni Marshallov načrt za pre-

novno gospodarstva vzhodnoevropskih držav. Marsikdo zato pričakuje, da bo De Mita na konferenci v decembru na Rodosu podrobneje pojasnil, kaj je s tem mislil. London in Washington sta že odločno zavrnila ta načrt, češ da je neprimeren. Amerikanci in tudi Britanci menijo, da sedanjih razmer ne moremo primerjati z razmerami po drugi svetovni vojni.

V Washingtonu menijo, piše Delo, da velikanska posojila vzhodnoevropskim državam ne morejo nadomestiti nujnih reform. Po njihovem je sovjetski sistem poglobitni vzrok za gospodarski zastoj. Pri tem opozarjajo na zgled Poljske, kjer so tako velikanska zahodna posojila kot uvoz naj sodobnejše tehnologije imela enako porazne rezultate. Zato so Združene države in Evropska skupnost odločno dale vedeti, da bodo pomagale samo tistim državam v Vzhodni Evropi, ki bodo stopile na pot gospodarske in politične demokracije.

»THE ECONOMIST« O JUGOSLAVIJI

Zadnja številka britanske revije »The Economist« objavlja daljši članek o gospodarskem stanju v Jugoslaviji. Pisec članka se predvsem sprašuje, kaj naj naredi Jugoslavija, da bo izšla iz svoje hude gospodarske krize. Ko slika stanje jugoslovanskega gospodarstva, članek ne daje odgovora na to vprašanje, a poudarja, da sprejete reforme niso dovolj.

»The Economist« ugotavlja, da še ni določeno novo število zaposlenih v zasebnih podjetjih. Kdor hoče ustanoviti zasebno podjetje, mora za to dobiti dovoljenje, kar je odvisno od tega, ali oblasti menijo, da je novo podjetje primerno in zaželeno. Tudi razprava o delničarstvu se še nadaljuje, saj je nasprotovanje tej ideji še tako močno, da v predlaganih ustavnih spremembah ni niti simbolne poteze.

PROSTOR MLADIH

Prva seja deželnega vodstva SZSO

V četrtek, 20. oktobra, se je v Jamljah zbralo deželno vodstvo Slovenske zamejske skavtske organizacije. Na tej prvi letošnji seji so člani najvišjega organa SZSO najprej preverili opravljeno delo, predvsem potek poletnih taborov in pokrajinskih občnih zborov. Sledile so volitve novega predsednika. Mesto Maura Lebana je prevzela Bruna Ciani, deželni tajnik pa bo v prihodnjem letu Matjaž Terčič.

Sledilo je načrtovanje skupnih pobud v prihodnjem delovnem letu. Govor je bil o vzgoji voditeljev in o drugih specifičnih pobudah na deželni ravni. Vodstvo je sklenilo pristopiti k Odboru za varstvo človekovih pravic v Trstu in je s tem v zvezi sprejelo posebno resolucijo, ki se glasi:

»Deželno vodstvo Slovenske zamejske skavtske organizacije je na svoji prvi letošnji seji v Jamljah 20. oktobra t.l. raz-

pravljalo tudi o sedanjem slovenskem trenutku. S posebno pozornostjo so se prisotni zaustavili pri zaskrbljujočem dogajanju v Sloveniji, predvsem pri dogodkih okrog procesa štirih in afere Bogataj. Prav zato je soglasno sprejelo sklep, da pristopi k Odboru za varstvo človekovih pravic in s tem izrazi svojo solidarnost vsem, ki se v matični domovini borijo za osnovne človekove pravice, in vsem, ki skušajo ustvariti ozračje iskrenega dialoga v duhu resnice in v medsebojnem spoštovanju in sprejemanju v razlikah.«

V središču pozornosti italijanske javnosti je vprašanje mamil. V dveh dneh je v Torinu umrlo šest ljudi. Tudi politične stranke so začele živahno razpravljati o spremembi ustrezne zakonodaje.

Za človekove pravice v Trstu

Odbor za varstvo človekovih pravic, ki je bil pred časom ustanovljen v Trstu kot odmev na proces pred vojaškim sodiščem v Ljubljani, je na zadnji seji razpravljaval o položaju slovenske manjšine na Tržaškem v zvezi s krajevnimi političnimi vprašanji. Odbor je izrazil vznemirjenje zaradi odzivanja predstavnikov Slovenske skupnosti iz krajevnih upravnih organov, predvsem iz tržaškega občinskega odbora. Odbor za varstvo človekovih pravic, v katerem so predstavniki raznih organizacij, a tudi posamezniki, poudarja, da gre za pojav političnega rasizma, ker smo Slovenci postali zopet trn v peti nekaterim političnim silam, ki so nam bile prej naklonjene. Odbor zato obsoja vsak poskus izključevanja slovenskega političnega predstavnštva iz upravnih organov Trsta, ker je ta prisotnost bistvenega pomena za resnično konstruktivno sožitje med tu živečima narodoma. Odbor za varstvo človekovih pravic hkrati obsoja hudo in obžalovanja vredno dejanje nestrpnosti, ko je med zasedanjem tržaškega občinskega sveta bilo onemogočeno slovenski svetovalki Ani Mariji Kalc govoriti v slovenščini in ko so proti njej letele celo grožnje in psovke. Odbor se sprašuje, kako je mogoče, da po več kot 40 letih od padca fašizma lahko pride do takih nekaznovanih zmerjanj in žalitev. Odbor za varstvo človekovih pravic zato poziva demokratične organizacije in posameznike, naj do takih dogodkov zavzamejo odločna stališča in ukrepe in naj dokažejo dosledno spoštovanje ustavnih pravic slehernega človeka. Odbor je izrazil tudi nasprotovanje namestitvi sinhrotrona v Bazovici na območju zunaj znanstveno-raziskovalnega področja. Ta lokacija bi porušila naravno ravnotežje in bi pomenila tu-

di raznarodovalno dejanje na škodo slovenskega avtohtonega prebivalstva. Zato je Odbor podprl v resolucijah izražene zahteve deželnega svetovalca Slovenske skupnosti Bojana Brezigarja in drugih skupin v deželnem svetu.

—o—

ZAKAJ TAKŠNA BRUTALNOST?

Policijski agenti so pred dnevi z izredno brutalnostjo nastopili proti manifestaciji, ki so jo v Pragi priredili pripadniki »Listine - 77« in druga gibanja za zaščito človekovih pravic. Očividci pravijo, da tako brutalnega nastopa v Pragi ni bilo od avgusta leta 1969. Na velikem trgu v starem središču mesta so prebrali dokument v zvezi s proglasitvijo prve češkoslovaške republike pred 70 leti. V listini je bilo omenjeno tudi sedanje stanje in je bila izražena zahteva, naj se na Češkoslovaško vrne demokracija.

Proti brutalnemu nastopu policije je odločno protestirala italijanska sindikalna zveza CGIL, ki je objavila poročilo, v katerem pravi, kako nastop češkoslovaških oblasti dokazuje, da režim ni sposoben pravilno odgovoriti na zahteve po demokraciji, svobodi in pluralizmu. 20 let po odpravi pogumnega poskusa prenovitve po Aleksandru Dubčku in po zadnjih dogodkih v Sovjetski zvezi postaja češkoslovaško prebivalstvo, poudarja sindikalna organizacija CGIL, čedalje bolj nestrpno zaradi avtoritarne togosti češkoslovaškega režima.

—o—

NAŠE SOŽALJE

V bolnišnici v Trziču je po daljši bolezni umrla učiteljica Pavla Mejak Terčon iz Nabrežine. Možu Lučanu, hčerkama in sorodnikom izrekamo globoko občuteno sožalje.

Pokrajinski svet Slovenske skupnosti obsoja diskriminacijo do slovenske stranke in manjšine

V sredo, 19. oktobra, se je sestel pokrajinski svet Slovenske skupnosti v Trstu in obravnaval krajevni politični položaj s posebnim ozirom na nove osnovane večine na tržaški občini in pokrajini, iz katerih je bila izključena edina manjšinska stranka Slovenske skupnosti. Člani sveta so to dejanje soglasno ocenili za zelo negativno in zaskrbljujoče, ker je navidez naperjeno proti eni od strank, ki je sodelovala pri dosedanjih zavezništvih v omenjenih krajevnih ustanovah, dejansko pa pomeni premišljen poskus ignoriranja tukajšnje stvarnosti, katere sestavni del so tudi Slovenci kot organizirana politična sila. Gre namreč za več ali manj izrazito politično usmeritev vsedržavnih strank, da se slovenskim predstavnikom onemogoči enakopravna sodelovanja pri upravljanju dveh najpomembnejših javnoupornih ustanov, kot sta tržaška občina in pokrajina.

Takšen korak nazaj še posebej zaskrbljuje, ker je Ssk vedno iskala dialog z demokratičnimi italijanskimi strankami in se zavzemala za plodno sožitje na vseh področjih. Zavestna odločitev petero strank, da se iz omenjenih uprav izključijo edini možni slovenski predstavniki, pomeni hud udarec omenjenim naporom ter uvaja politiko medsebojnega zapiranja in frontalnega soočanja med italijansko večino na eni in slovensko manjšino na drugi strani. Odgovornost za razbitje dialoga nosijo izključno italijanski partnerji in v prvi vrsti PSI.

Pokrajinski svet Ssk končno pripominja, da pri nas prihaja do takšnih diskriminacij do slovenske manjšine prav v času, ko se na evropski ravni sprejemajo resolucije in pomembni dokumenti o temeljnih pravicah manjšin in njihovega enakopravnega vključevanja v javno življenje.

TEŽAVE S KANALIZACIJO V DEVINU

O problemu kanalizacije v Devinu in v Ribiškem naselju sta prejšnje dni razpravljala deželni odbornik za okolje Angeli in župan devinsko-nabrežinske občine Brezigar. Na sestanku je župan prikazal kritično stanje, ki traja že nekaj let in ki ga je treba delno pripisati zmanjšanju kapacitete čistilne naprave v Devinu oziroma neprimernemu kanalizacijskemu omrežju v Ribiškem naselju. Splošnega načrta za kanalizacijsko omrežje, ki je bil odobren leta 1982, ni mogoče izvesti v nižjih predelih občine zaradi različnih smernic dveh deželnih služb, kar še slabša kritično stanje in povzroča občanom številne nevednosti. Zaradi tega je župan Brezigar prosil deželo za konkretni poseg, da bi prišlo do rešitve tehničnih ovir ter do načrtovanja ustreznih finančnih prispevkov.

Odbornik Angeli je podčrtal, da je deželna uprava pripravljena rešiti to stanje s finansiranjem posegov za čiščenje vodà ter predlagal, da bi kompetentni deželni uradi in občinski tehniki skupno popravili načrt ter rešili tako probleme, ki so nastali pri odobritvi variante splošnega regulacijskega načrta.

V prihodnjih tednih se bodo tehniki sestali, da preučijo najprimernejše rešitve.

UGODNOSTI NAJ BODO DELEŽNI TUDI JUSARSKI ODBORI

Deželni svetovalac Slovenske skupnosti Bojan Brezigar je v deželnem svetu vložil zakonski predlog, ki bi omogočil jusarskim odborom, da se poslužujejo ugodnosti, ki jih v zvezi z gozdarstvom določa deželna zakonodaja. Po obstoječih zakonih lahko prejemajo prispevke za gozdarstvo javne uprave in zasebniki. To velja tako za prispevke za izdelavo gozdarskih načrtov kot tudi za izvedbo del. Zakon iz leta 1986 ne navaja jusarskih odborov, ki zato ne morejo biti deležni teh ugodnosti.

Svetovalac Brezigar v svojem poročilu, ki spremlja zakonsko besedilo, poudarja, da so še zlasti v tržaški pokrajini velike gozdne površine jusarska lastnina in jo upravljajo demokratično izvoljeni jusarski odbori, ki pa ne razpolagajo s sredstvi za potrebna vzdrževalna in pogozdovna dela. Ti gozdovi so pomembno bogastvo in jih je zato treba pravilno ovrednotiti. Zato je pravi nesmisel, da sedanja deželna zakonodaja izključuje jusarske odbore iz seznama ustanov, ki lahko prejemajo prispevke za gozdarstvo. Zakonski predlog, ki ga je vložil svetovalac Brezigar, odpravlja to krivico.

BREZIGAR JE GOVORIL V ŠVICI

Deželni svetovalac Slovenske skupnosti Bojan Brezigar se je te dni mudil v Winterthuru v Švici, kjer je v krožku slovenskih izseljencev poročal o naporih Slovencev v Italiji, da bi dosegli zaščitni zakon. Brezigarjev obisk sodi v vrsto informativnih srečanj, ki jih krožek v Winterthuru organizira s političnimi predstavniki koroških, tržaških, goriških ter videmskih Slovencev.

150-letnica folklorne skupine

Na Ravenci v Reziji se je pred dnevi zaključilo slovesno, štiridnevno praznovanje 150-letnice rezijanske folklorne skupine. Organizatorji so poskrbeli za celo vrsto prireditev, ki so se začela že v četrtek v Rozojanski kulturni hiši, kjer je bilo srečanje med sedanjimi in nekdanjimi člani rezijanske folklorne skupine. V petek, 28. oktobra, je bil na Ravenci simpozij, posvečen dosežanju raziskovanju etnografskega blaga v Reziji. Predstavili pa so tudi dve pomembni publikaciji: Seznam posnetkov ljudskega izročila Slovencev v Italiji 1962-1986 in knjigo slovenskega etnografa Strajnarja z naslovom Citira o instrumentalni glasbi v Reziji.

V Rozojanski kulturni hiši pa je bil v petek zvečer koncert komornega orkestra RTV Ljubljana. Pod vodstvom Antona Nanuta so izvajali same prazniške skladbe, ki so nastale na osnovi rezijanskih ljudskih viš. Izvajali so skladbe Kreka, Goloba, Merkuja, Niederja, Pezzéja, Srebotnjaka in Zanettovicha. V soboto so slovenski raziskovalci Etnografskega inštituta iz Ljubljane izročili Etnografskemu muzeju v Naborjetu prepise gradiva, ki so ga v zadnjih desetletjih zbrali po rezijanskih dolinah.

Proslava je doživela svoj višek v nedeljo, 30. oktobra, ko so na Ravenci nastopile razne folklorne skupine. Polez Rezijanskih plesalcev in godcev so sodelovale še skupine Angelica iz Aviana, Koleda iz Velenja in skupina Edelweiss iz Celovca.

NOVICE

»STALINIZEM BREZ STALINA«

»V Sovjetski zvezi je stalinistični teror vladal ne samo za časa Stalina, temveč tudi po Stalinu«. Tako je izjavil Nobelov nagradenec za mir Andrej Saharov v svojem govoru na zasedanju 200 delegatov Združenja »Memorial«, ki namerava med drugim zgraditi v Moskvi spomenik vsem žrtvam stalinizma. Na zasedanju so sklenili, da bodo predlagali, naj se Andrej Saharov izvoli v kongres ljudskih poslancev, se pravi v novi parlament, ki ga predvideva ustavna reforma, katero predlaga sovjetski voditelj Mihail Gorbačov.

Na zasedanju so delegati razpravljali o pripravah na občni zbor Združenja, ki bo v letošnjem decembru. Andrej Saharov je naglasil, kako ni dovolj le napoved o skorajšnji izpustitvi političnih jetnikov. Zavzel se je za konkretne akcije in zlasti zahteval, naj zapustijo umobolnice vsi tisti, ki so bili obsojeni na tako kazen, ker so si upali javno povedati svoje mnenje. Samo ko ne bo več političnih jetnikov, je še dejal Saharov, bo Sovjetska zveza lahko priredila v Moskvi mednarodno konferenco o človekovih pravicah.

—o—

Voditelj razpuščenega poljskega sindikata Solidarnost Walesa se odločno protivi zaprtju ladjedelnice Lenin v Gdansk. Vlada je sklenila, da jo bo 1. decembra zaprla, češ da tako zahtevajo zakoni ekonomije, Walesa pa trdi, da gre za izzivalni ukrep režima, ki utegne ogroziti proces sprave v državi.

Nastanek in razvoj človeka in človeške družbe

III.

V biološkem smislu človek ni nič posebnega; je živo bitje kot toliko drugih; je del narave. Kot tak je na poseben način polna živalska vrsta. V sistematizaciji vrst živih bitij je človek uvrščen v deblo strunarjev, v poddeblo vretenčarjev, v razred sesalcev in v še ožji red primatov. V mednarodni klasifikaciji vrst, v kateri se uporabljajo latinski izrazi, je človeška vrsta imenovana »homo sapiens«. To pomeni, »razumni homo« oziroma razumni človek.

Kot vidimo, spada človek v red primatov, v ta red pa spadajo tudi opice in polopice. Na drugi strani smo rekli, da se je človek razvil iz primatov. Na prvi pogled se zdi, da je tu neko protislovje. Če so iz primatov nastali ljudje, potem primatov ne bi smelo več biti, bo kdo menil. Pa ni tako. Primati, iz katerih se je razvil človek, so bili tako predniki človeka kot predniki današnjih človeku podobnih opic. Proces učlovečenja se je začel prav s tem, da je nekoč v davni preteklosti prišlo do razmika ali razvejitve v prej enotni vrsti. Iz ene veje se je razvil človek, iz druge veje pa človeku podobne opice. Zato popularna trditev, da je človek nastal iz opice, ni točna. Človek ima z današnjimi opicami zgolj skupnega prednika. In očitno je, da so opice in človek v svojem razvoju šle po dokaj različnih poteh. Zelo narobe bi bilo celo misliti, da je razvoj sodobnih opic samodejno usmerjen v učlovečenje. Zakaj so človeku podobne opice ostale živali in zakaj se je njena vzporedna vrsta učlovečila in postala razumno bitje — človek — to je pravzaprav tisto centralno vprašanje, na katerega sodobna znanost še ni v stanju zadovoljivo odgovoriti. Je človeku nemara kdo »pomagal«, da je v svojem razvoju tako zelo prehitel svoje enako stare sorodnike, sodobne višje razvite opice? Tisti, ki zagovarjajo teorijo o obiskovalcih iz vesolja, ki so botrovali nastanku človeka, bodo temu brez oklevanja pritrdili.

No, pa pustimo ta ugibanja in se ponovno vrnimo v svet otipljivejših dejstev. Znanost meni, da je prišlo do ločitve med človečnjaki in opičnjaki od 50 do 20 milijonov let nazaj. Proces hominizacije, to je oblikovanje rodu »homo« naj bi tako potekal do pred nekako pet milijoni let. Pred nekako petimi milijoni let pa naj bi se začel proces sapientizacije, to je proces učlovečenja v pravem pomenu besede. Človek naj bi poleg posebnih telesnih značilnosti začel pridobivati tudi posebne duševne zmožnosti. Strokov-

njaki, ki se ukvarjajo s problematiko učlovečenja, menijo, da je do delitve na opičnjake in človečnjake prišlo zaradi daljše nosečnosti, ki je postala značilnost človečnjakov. Daljša nosečnost človečnjakov naj bi bila zametek tistih sprememb ki so privedle do postopnega učlovečenja. Treba je reči, da stoji ta domneva na kaj trhljih nogah, saj je daljša nosečnost prav lahko tudi posledica nekkih drugih razlogov, na primer prav razvoja duševnosti in s tem večje varnosti osebkov rodu človečnjakov. Pametnejše bitje se je namreč bolj sposobno zavarovati pred nevarnostmi življenja v naravi, to pa bi lahko povzročilo daljšo nosečnost človečnjakov. Potemtakem je tu nemogoče reči, kaj naj bi bilo vzrok in kaj posledica.

Znanost meni, da naj bi bil prvi človečnjak neposredni človekov prednik tako imenovani »homo habilis« ali spretni človek. Pojavil se je pred kakima dvema milijonoma let. Imel je pokončno držo in je bil prvo zemeljsko bitje, ki je odkrilo skrivnost uporabe ognja. Sposoben je že tudi bil izdelovati in uporabljati primitivno orodje in orožje. Spretni človek naj bi naredil odločilni korak, ki loči živalstvo od človeštva. Znanstveniki si niso edini v tem, kdaj naj bi do tega prišlo. Ocene se gibljejo od nekako treh milijonov do 250.000 let nazaj. Razmik je kar znan. S tem v zvezi je med človekoslovci veliko govora o tako imenovanih »manjkajočih členih«. Antropologi namreč pričakujejo, da bodo dodatne najdbe fosilnih ostankov praljudi dodatno osvetlile proces učlovečenja. Današnje teorije so namreč še vedno bolj domneve kot preverjena dejstva, čeprav ni mogoče dvomiti, da se je človek zares razvil postopoma. Nerešeno vprašanje pa je, kako in zakaj se je to zgodilo.

Telesni razvoj človeka naj bi se končal nekako med 100.000 do 25.000 let nazaj. Od tega obdobja naprej ni več bistvenih sprememb v najdbah človekovih okostij. Konec biofizičnega razvoja človeka je imenovan sapientizacija. Z njo se je proces učlovečenja zaključil. Z zaključkom učlovečenja pa se je začel nov razvojni proces v zvezi s človekom, in sicer gre tu za razvoj človekove kulture. V vsem dolgem predzgodovinskem razdobju je bil biološki razvoj človeka hitrejši od razvoja njegove kulture. Od učlovečenja naprej in od vstopa v zgodovinsko obdobje pa je človekova kultura napredovala neprimerno hitreje od njegovega telesnega razvoja. Slednji je postal takorekoč zanemarljiv.

J. V.

Bližajo se volitve predsednika ZDA

V Združenih državah Amerike postaja čedalje živahnejša volilna kampanja za predsedniške volitve, ki bodo 8. novembra. Opazovalci ugotavljajo, da glavni kandidat demokratske stranke Dukakis v zadnjih dneh širi svoj vpliv, tako da po rezultatih raznih anket kandidat republikanske stranke, sedanjí podpredsednik Bush, ni več tako oddaljen od svojega tekmeca.

Pozornost javnega mnenja pa je obrnjena tudi na drugi dogodek, ki bo prav tako aktualen 8. novembra. Tedaj bodo namreč obnovili tudi tretjino mest v senatu ter celotni predstavniški dom. Poznaval-

ci razmer poudarjajo, da volitve ne bodo bistveno spremenile sedanjega stanja v državi. To pomeni, da bo v Beli hiši ostal republikanski predsednik, medtem ko bo kongres imel demokratsko večino. Republikanci seveda upajo, da se to ne bo uresničilo. V tem primeru pa bi morali pridobiti pet novih sedežev v senatu. Sami na ta način bi namreč dobili večino vsaj v enem izmed obeh domov. V letošnjem novembru bodo morali obnoviti 33 senatnih mest ter nanovo izvoliti 435 poslancev. V tej zvezi velja omeniti, da ponovno kandidira kar 408 sedanjih poslancev.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Nova knjiga Egidija Vršaja

Casnikar in ekonomist dr. Egidij Vršaj nas je tokrat zares presenetil. Iz tiskarne je prišla nova njegova knjiga z naslovom »Novi svetovni gospodarski red in izziv leta 1992« (Il nuovo ordine economico mondiale e la sfida del 1992). Rekli smo, da nas

je avtor presenetil, in sicer prav prijetno, ker nam je bilo znano, da je letos preстал težko operacijo, ki ga je za nekaj mesecev priklenila k postelji. Njegovo novo delo dokazuje, da si je krepko opomogel, saj je s pisanjem knjige med drugim preizkusil svoje fizične in mentalne moči.

Dr. Vršaj je doslej napisal štiri knjige. Njihovi naslovi zgovorno povedo, kakšen je predmet avtorjevega zanimanja. Prva knjiga je izšla leta 1970 z naslovom »Gospodarsko sodelovanje med Italijo in Jugoslavijo«; druga je iz leta 1975 in ima naslov »Gospodarsko sodelovanje Alpe - Jadrana«; tretja je iz l. 1979 z naslovom »Mednarodno gospodarsko sodelovanje Vzhod - Zahod in Sever - Jug«; leta 1981 je sledila knjiga z naslovom »Gospodarska Jugoslavija po Titu«.

Avtor torej pobliže spremlja gospodarsko dogajanje, kot se mu kaže s tako odličnega opazovališča, kot je Trst. Tudi novo delo je v skladu z Vršajevimi temeljnimi izhodišči in predstavlja dragocen prispevek k poznavanju gospodarske stvarnosti, zlasti v pričakovanju leta 1992, ko bodo med evropsko dvanajsterico padle vse pregrade in se bodo prosto gibali kapitali in blago.

Tudi zadnje Vršajevo delo lahko smatramo za odličен priročnik, saj je zbranega ogromno pomembnega gradiva, ki ga morajo poznati gospodarski operaterji, javni upravitelji, politiki in vsi tisti, ki jim je pri srcu prihodnost naših ljudi. Zato se bomo k njegovi vsebini vrnili. Tudi ta Vršajeva knjiga je napisana v italijanščini. Stane 25 tisoč lir in je naprodaj v knjigarnah.

»Gorjupovi dnevi«

Društvo novinarjev Slovenije prireja od 3. do 5. novembra XI. študijske dni Mitja Gorjupa. Prvi dan bo dopoldne predavanje z naslovom: »Javno mnenje na Slovenskem«. Prisoten bo tudi predsednik Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije Jože Smole. Popoldne bo na sporedu okrogla miza na temo: »Trenutek jugoslovanskega časnikarstva«. V petek, 4. novembra, bo dopoldne razprava o temi: »Trenutek Jugoslavije«. Sodelovala bosta član predsedstva Jugoslavije Stane Dolanc in predsednik zvezne vlade Branko Mikulić. Popoldne pa bodo v središču pozornosti aktualna vprašanja splošne ljudske obrambe. Naslednji dan bo občni zbor Društva novinarjev Slovenije.

GLEDALIŠKA SKUPINA IZ GORICE V CELOVCU

V soboto, 29. oktobra, je na slovenski gimnaziji v Celovcu gostovala Gledališka skupina iz Gorice. Nastopila je za dijake in profesorje imenovane šole. V obliki gledališča poezije je v režiji svojega vodje Janeza Povšeta izvedla pesmi Andreja Korkota »Kamen molka«. Izbor iz navedene poezije je skupina v aprilu tega leta pripravila tudi za slovenski Radio Trst A.

To je bilo prvo gostovanje Gledališke skupine Gorica izven njenega ožjega prostora, potem ko je skupina na nedavnem občnem zboru Zveze slovenskih kulturnih društev v Spetru prejela priznanje »Zlati krog« za svoje skoraj dvoletno delovanje.

Priznanje tudi SSG iz Trsta

V Mariboru se je končalo 23. Borštnikovo srečanje, najpomembnejša slovenska gledališka prireditve. Slovenski gledališki igralci in gledališki delavci so včerajšnji dan, 30. oktober, proglasili za svoj stanovski praznik, ki ga bodo odslej redno obhajali.

Zadnje nagrajevanje je vodil predsednik sveta Borštnikovega srečanja, profesor Matjaž Kmecl, ki je poudaril kvaliteto predstavljenih del in še posebej pozdravil srečanje gledališnikov, ki so razpravljali o aktualnih gledaliških problemih.

Borštnikovo nagrado z diplomom za najboljšo predstavo v celoti je dobila uprizoritev dela Gregorja Strniše — Ljudozercer v izvedbi Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice in režiji Mileta Koruna. V utemeljitvi je bilo rečeno, da se uprizoritev odlikuje po izvirnem režijskem branju Strniševega besedila, izvrstni kolektivni

igrji, fascinantni likovni podobi in izredni sceniski glasbi.

Za življenjsko delo pa je bil z Borštnikovim prstanom nagrajen igralec Lojze Rozman.

Borštnikove nagrade in diplome za igro so prejeli še Ivo Ban, Bine Matoh, Radko Polič in Aleš Valič. Kot najboljša mlada igralka je bila nagrajena Mirjam Korbar. Za najboljšo režijo je bil nagrajen Janez Pipan, ki je režiral dramo »Klementov padec«.

Na Borštnikovem srečanju je tudi letos sodelovalo Slovensko stalno gledališče iz Trsta, ki je v Mariboru predstavilo Cankarjevo dramo »Kralj na Betajnovi« v režiji Maria Uršiča. Predstava Slovenskega tržaškega stalnega gledališča je tudi letos doživela laskave pohvale in požela vrsto priznanj. Priznanj so bili deležni režiser Mario Uršič, scenograf Marjan Kravos in kostumerka Marija Vidau.

Koroški Slovenci v sodobni literaturi

Celovška literarna revija »Fidibus«, ki jo izdaja štirikrat na leto v nemščini koroška ustanova za izobraževanje odraslih, občasnoročata tudi o literarni dejavnosti koroških Slovencev. Urednik revije Günter Kazian si v zadnjih letih namreč vztrajno prizadeva, da bi v »Fidibusu« uresničeval tudi tvorni dialog s slovensko književnostjo na Koroškem.

Lep dokaz tega upoštevanja več kultur na meji med slovenskim, italijansko-furlanskim in nemškim jezikovnim prostorom je tudi druga številka »Fidibus« za leto 1988, ki je v celoti posvečena najnovejši slovenski koroški literaturi.

V 98 strani obsegajočem zvezku je objavljen antologijski prikaz petih avtorjev, Andreja Korkota, Florjana Lipuša, Gustava Januša, Janka Ferka in Maje Haderlap, ki jih je urednik zvrstil po starostnem zaporedju. Trije avtorji, Kokot, Lipuš in Januš, pripadajo današnji srednji pisateljski generaciji koroških Slovencev, medtem ko sodita Janko Ferk in Maja Haderlap med mlajše koroške slovenske ustvarjalce.

Spremni esej o v reviji upoštevanih pesnikih in pisateljih je z velikim poslušom za jezikovno-vsebinsko plat objavljenih besedil prispeval ljubljanski univerzitetni profesor dr. Matjaž Kmecl.

Vsa besedila so objavljena dosledno dvojezično, v slovenskem izvorniku in v nemškem prevodu. Andrej Kokot, Maja Haderlap in Janko Ferk so svoje tekste sami preličili v nemščino, medtem ko je nekatere pesmi Gustava Januša prepešnil v nemščino Peter Handke, druge pa avtor. Lipušev prozni odlomek iz knjige »Jalov pelin« je prestavil na učinkovit način Janko Ferk, ki je bil tudi eden glavnih pobudnikov za uresničitev pričujoče predstavitve slovenske koroške literature v reviji »Fidibus«.

Vseh pet avtorjev povezuje kljub različnim oblikovnim značilnostim njihovih tekstov lirično ponotranjena elegičnost literarnega izraza. Ta sicer izhaja iz velikokrat trpke slovenske narodne danosti na Koroškem, vendar teži po drugi strani tudi v izrazito splošnočloveško refleksivnost. Pri tem Lipuš spet preseneča s pestro asociativno verigo v starem slovenskem koroškem besedišču zakoreninjenih besednih podob, ki se kot temna mrzla voda neke družbene, narodne in človeške nedonošenosti prelivajo čez dosledno zarisano literarno pokrajino. Januševe vedno bolj filozofsko-refleksivne pesmi posebnih amorfnih stanj med človeškim življenjem in njegovim odbleskom sredi ujetosti v snovnost zemlje in narave in v duhovnost iz besed in stavkov bodo to jesen pod naslovom »Ko bom prekoračil besedo« izšle v dvojezični pesniški zbirki pri salzburški založbi Residenz Verlag. Največ ironične igrivosti odseva iz kratke proze Janka Ferka. Vendar je spodnja plast tudi te literature narejena iz težkega in podobno kot pri večini drugih avtorjev moralistično, oziroma etično obarvanega jezika.

Jasno je, da omenjenih pet avtorjev ne predstavlja celotne sodobne slovenske literature na Koroškem, vendar zagotovo zrcali njen trenutni najizrazitejši moderni utrip. V reviji je nastopila tudi grafika leta 1958 rojenega koroškega slovenskega slikarja Karla Vouka. Obširno bibliografsko gradivo o avtorjih in njihovih knjigah je prispeval celovški univerzitetni asistent dr. Johann Strutz.

Sodobno kmetijstvo

Vezi in nesoglasja med uporabniki gozda in gozdnega prostora

Prodaja gozdnih lesnih sortimentov je bolj ali manj zaprta v območje ne glede na nezmožnost predelovalne industrije, da jih kakovostno ovrednoti. S tem se slabša gospodarski položaj gozdarstva. Ni dovolj pripravljenosti za večje razlikovanje cen gozdnih asortimentov po kakovosti in možnosti boljšega ovrednotenja v predelavi. Ta nepripravljenost obstaja tako med gozdarji kot med lesarji, kaže pa se v povprečnih prodajnih cenah gozdnih lesnih asortimentov, čeprav je povpraševanje večje od domače ponudbe. To povečuje pritisk na gozdove. Porabniki lesa preveč sprašujejo zgolj po količinah, premalo pa po kakovosti gozdnih lesnih asortimentov, to pa zmanjšuje učinkovitost gojenja gozdov.

Drugo veliko nasprotje je v odnosih med gozdom in divjadjo. Naraven gospodarski gozd je mogoč le, če sta živalstvo in rastlinstvo usklajena. Danes nista. Zaradi divjadi je prizadeta desetina gozdov, več kot 30.000 hektarov pa jih propada ali pa jih je zaradi divjadi tako poškodovanih, da z ustaljenimi ukrepi v njih ni mogoče gospodariti. Neusklajena razmerja med rastlinstvom in živalstvom zelo škodijo bioekološki stabilnosti gozdov ter proizvodnji in sečnji lesa.

Na najslabšem so obsežni gozdovi na visokem Krasu, kjer se jelka hitro suši in kjer se gozdovi težko naravno obnavljajo. Visok stalež divjadi je na območjih z bio-

loško nestabilnimi gozdovi ena pglavitnih ovir za biološko stabilizacijo gozdov. Divjad zmanjšuje pestrost drevesne sestave v mladju in s tem slabi njegovo bioekološko stabilnost.

Temeljni vzrok tega sta nenehno zmanjševanje življenjskega prostora in napačno razumljeno gojenje divjadi. Gojitev divjadi, ki je sicer enakovredna funkcija, se ponekod postavlja nad druge funkcije ter onemogoča naravno obnavljanje gozdnega ekološkega sistema. Morali bi uskladiti stalež in vrsto divjadi, hkrati pa oblikovati tak gozd, ki bo po zastopanosti drevesnih vrst in struktur ustrezal razmeram in kar najbolj izpolnjeval svojo vlogo pri ohranjanju in gojenju divjadi. Ohranjati moramo tudi grmovne in drevesne vrste, ki so pomembne za bivanje in prehrano divjadi.

Gozdovi in gozdarstvo kot gospodarska dejavnost so vse bolj prizadeti zaradi graditve cest, daljnovodov, plinovodov. Za vsak kilometer avtomobilske ceste izkričijo 5 do 6 hektarov gozda. Pomemben tujek so tudi daljnovodi, ki sekajo naše gozdove. Tretjina omrežja 38 KV daljnovoda, dolgega 305 km, teče v Sloveniji skozi gozdove v pasu širokem 40 do 50 metrov, kar pomeni, da je zaseglo 520 ha gozdov. Koridorji visokonapetostnih daljnovodov so vzeli 1.100 ha gozdov. Podobno je s plinovodom. Huda rana so tudi kamnolomi, ki jih je v Sloveniji 632 na površini 815 ha,

od tega je polovica gozda. Motita zaradi neestetskega videza tudi prah in hrup iz njih.

Projektiranje velikih infrastrukturnih objektov je zahtevna naloga, ki terja sodelovanje različnih strokovnjakov in si ne sme privoščiti splošnih shem in receptov. Upoštevati je treba potrebe človeka in družbe, predvsem pa mora biti ekološko utemeljeno, in zato naj gozdarji sodelujejo že pri načrtu ne pa šele pri popraviljanju ali omejevanju. Kmetijstvo in gozdarstvo povezujejo predvsem kmečki gozdni posestniki, ki so hkrati kmetijski in gozdni pridelovalci. Velika slabost so posku-

dalje na 8. strani ■

ZAHODNA NEMČIJA NE ZANEMARJA KITAJSKO

Te dni je bil na obisku v Pekingu zahodnonemški zunanji minister Genscher. Že med prvim pogovorom med obema zunanjima ministroma je bil dosežen sporazum, po katerem bosta Kitajska in Zahodna Nemčija odslej imeli redne politične posvete, in sicer vsaj enkrat letno. Genscher je svojega kitajskega kolego obvestil o poteku obiska, ki ga je pred dnevi opravil kancler Kohl v Moskvi, kjer se je srečal tudi s sovjetskim voditeljem Gorbačovom.

Tudi šef kitajske diplomacije se pripravljala na obisk v Moskvo. Šlo bo za prvi obisk kitajskega zunanjega ministra v sovjetski prestolnici po 30 letih. Med svojim bivanjem v Pekingu se bo Genscher udeležil slovesnosti ob podpisu nekaterih gospodarskih sporazumov med Zahodno Nemčijo in Kitajsko. Poseben sporazum predvideva izgradnjo posebnega središča za elektronske tehnike, ki ga bo financirala družba »Siemens« in ki bo stal 40 milijonov mark.

STANKO ŽERJAL

Antifašizem sredi političnih veroizpovedi

V.

Fašizmi vseh vrst so torej politična doktrina, nič kaj simpatična, ker je v teoriji in praksi krivična. Za civilizirani svet velja pravilo, da je bolje imeti najslabšo demokracijo kot najboljšo diktaturo. Civilizirani ljudje hočejo imeti svobodo, »glasnost« in »perestrojko« ne samo v Moskvi, ampak tudi v nekomunističnih deželah.

Demokracija ali demokratični sistem vladanja pa je osnova raznim nefašističnim ali kontrafašističnim političnim doktrinam: raznovrstnim socialističnim ali socialdemokratskim ali laburističnim, liberalnim, krščanskim, korporativističnim itd. Ideološke pa tudi programske razlike in napetosti med temi različnimi variantami ene in iste demokratske osnove so se prav v zadnjih dvajsetih letih zelo ublažile, zlasti v odnosu do vere, kjer je bila ta večje jabolko spora. Zatohle ostanke stare kulturnobojne miselnosti nasproti krščanstvu in katoliški Cerкви posebej moremo zaslediti, menim, samo še v Italiji pri radikalnih in Spadolinijevih republikancih, v Av-

striji pa pri tamkajšnjih socialistih, medtem ko v skandinavskih državah in v Veliki Britaniji kakor tudi v Kanadi in ZDA sploh nikoli ni nobena politična doktrina ali stranka odrivala vere, krščanstva, Cerkve z javnih cest in jih potiskala med zakristijske zidove.

Tretja skupina med seboj sorodnih političnih doktrin pa je strogo marksistična, to je boljševisko socialistična ali komunistična. Danes pač ni več mogoče govoriti o kaki monolitnosti komunizma. Kitajska partija gre svojo pot, sovjetska je takekoč včeraj ubrala novo smer, poljska se je preobrazila v dejanju bolj kot v teoriji že z Gomulko, kubanska je nekako sočasno z Gorbačovovo glasnostjo odvzela verige Cerкви, jugoslovanska politična doktrina komunizma se je začela vsestransko preobražati kulturno, versko, gospodarsko, sociološko — že v petdesetih letih in nepovratno nadaljuje to pot. Njej potihem, a že nekaj let sledi madžarska partija z reformo svoje nekdanje stalinistične politične doktrine. Ostanke stalinizma vidimo le

še v štirih evropskih državah manjše obsežnosti in še manjše pomembnosti (Češka, Romunija, Bolgarija, Albanija) in pa v treh azijskih (Vietnam, Sev. Koreja, Kampučija ali Laos ali nekaj podobnega). Tudi nekdanji skupni imenovalec boja proti vsaki veroizpovedi pri komunističnih političnih doktrinah se je močno razcepil. Ganjljivo je to zaznati na primer v Medjugorju: tam srečaš romarske skupine v državnih avtobusih iz Madžarske in Poljske, medtem ko se kak Čeh pritihotapi tja le na skrivaj, kadar je v Dalmaciji na letovišču. Jugoslovanom pa itak državne železnice nudijo že posebne vlake za potovanje v tisto slavno selo med gorami.

Svojevtrstno politično doktrino ima neslavni potomec slavnih Perzijcev, ki so bili pred invazijo Arabcev bolj kot danes čisti Indoevropeci in torej nam vzhodni sorodniki in imeli v pradavnini kar lep, le malo od rahlega dualizma zastrti monoteizem z bogom »Dejava« (dies, dan, luč). Homeinijeva ideologija, sprejeta od precejšnjega dela prebivalstva, spada sicer bolj v norišnico kot v bolnico, vendar je to določena politična doktrina. Njen Mesija — Homeini — prekaša celo Mussolinija. Ta je sicer napisal knjižico »La dottrina fascista«, osebno pa je večkrat rekel, da je fašizem le metoda vladanja. Homeini pa hoče zagrizeno osvojiti za svoj koncept vladavine kar ves arabski svet. Ker njegova

VEZI IN NESOGLASJA MED UPORABNIKI GOZDA IN GOZDNEGA PROSTORA

■ nadaljevanje s 7. strani

si kmečke gozdne posestnike šablonsko vključevati v organizirano gozdno proizvodnjo, namesto da bi izkoristili njihov specifični položaj, ki jim omogoča kombinacijo kmetijskega in gozdnega dela in prilagajanje naravnim danostim.

To pa pomeni, da se gozdarstvo mora prilagajati razmeram in potrebam celotnega kmečkega gospodarstva in pomagati pri ustvarjanju gmotnih možnosti za tak razvoj.

Kmečka paša po gozdovih spet ogroža lesnoproizvodne in celo varovalne funkcije gozdov, saj obremenjuje 5 odstotkov slovenske gozdne površine. Najbolj so izpostavljene višje lege gorskega sveta v Julijcih, Karavankah ter planine na Jelovici, Mežaklji in Pohorju. Paša gozdu zelo škoduje in ga celo opustoši. Zato je potrebna dosledna razmejitev gozda in pašnika, tako da bo usmerjala v intenzivno živinorejo na urejenih površinah, ne pa v gozdno pašo, ki je sodobno pašništvo ne potrebuje.

Z. T.

»GLASNOST« NA MADŽARSKEM

Približno 1500 ljudi je v nedeljo, 30.10., demonstriralo v Budimpešti. Zahtevali so razpustitev parlamenta in razpis volitev, da bi izvolili na Madžarskem novo ustavodajno zbornico. Demonstracijo so uprizorili člani naravnovarstvenih organizacij, ki se borijo proti gradnji velike hidrocentrale na Donavi.

Nova atentata na Južnem Tirolskem

Orožniki, policijski agenti in sodni organi nadaljujejo s preiskavo o dveh atentatih, do katerih je prišlo v noči med soboto in nedeljo v Bocnu, oziroma Eppanu, kraju, ki je oddaljen kakih deset kilometrov od Bocna. V Bocnu je eksplodiral peklenjski stroj nedaleč od italijanske klasične gimnazije in poveljstva četrtega alpinskega armadnega zbora. Teroristi so bombo postavili v posodo za smeti. V Eppanu pa so teroristi postavili bombo na okno cerkve sv. Jožefa, v višini kakih štirih metrov od tal. Pri eksploziji je nastala ogromna gmotna škoda. V obeh primerih pa ni bilo človeških žrtev.

Bocenski škof, msgr. Egger, je obsodil teroristična atentata in dejal, da se bo katoliška Cerkev na Južnem Tirolskem še da-

lje zavzemala za sožitje vseh treh narodnostnih skupnosti, se pravi Nemcev, Italijanov in Ladincev. Komunistični senator Bertoldi je izjavil, da bo vprašal vlado, kako namerava zagotoviti redni potek deželnih volitev na Južnem Tirolskem, ki bodo 20. novembra. Od vlade bo senator tudi zahteval pojasnila o delu mešane italijansko-avstrijske komisije, ki je bila ustanovljena pred kratkim in ki ima nalogo, da proučuje probleme terorizma.

»ZMAGA KOT SINONIM MIRU«

Predsednik republike Cossiga se je udeležil v Vittoriju Venetu slovesnosti ob 70-letnici italijanske zmage ob koncu prve svetovne vojne. Ob tej priložnosti je opozoril, da je prva svetovna vojna zahtevala v Italiji 650 tisoč smrtnih žrtev, skupno pa je tedaj v Evropi padlo kakih deset milijonov ljudi. Zato je treba zmago v prvi svetovni vojni, je poudaril Cossiga, doživljati kot sinonim miru. Glavni govornik je bil obrambni minister Zanone, nastopila pa so tudi vojaška predstavništva Združenih držav, Francije in Velike Britanije.

—o—

Potniško letalo družbe Itavia je leta 1980 strmoglavilo pri otoku Ustica, ker ga je zadela raketa, ki jo je bilo po vsej verjetnosti izstrelilo italijansko vojaško letalo. To izhaja iz zadnje preiskave. Pri nesreči je izgubilo življenje 81 ljudi.

PAPEŽ O NEODTUJLJIVIH ČLOVEKOVIH PRAVICAH

Papež Janez Pavel II. je v Vatikanu sprejel škofo iz Papue, Nove Gvineje in s Salomonskega otočja, ki so prišli na takomenovani obisk »ad limina«. To pomeni, da je šlo za poročilo vsakega škofa papežu o stanju v svoji škofiji. V nagovoru na te škofo je papež poudaril, da Cerkev odločno obsoja zločine proti življenju, kot so umor, rodomor, splav, evtanazija in premišljeni samomor. Gre za očitne kršitve celovitosti človekove osebe. Cerkev prav tako obsoja fizično in duševno mučenje, nedovoljene psihološke pritiske, odvzem verske svobode in svobode vesti. Naloga Cerkve je, da z besedo in z zgledom pospešuje resnični napredek človeštva.

Beri - širi - podpiraj »NOVI LIST«

politična doktrina povezuje določen verski nazor — muslimanski — s politično ureditvijo države in celo sodstva, se vsiljuje za poimenovanje njegovega gibanja ime klerofašizem, toda za muslimansko področje tak naziv ni umesten, ker je grška beseda »kleros« od nekdanj udomačena samo v krščanskem slovarju. Homeinijevemu gibanju in njegovi ideologiji pristaja ime »hierofašizem« ali konfesionalni fašizem.

Zanimivo je, da zaostali narodi in njihovi politični voditelji v Afriki in Aziji privzemajo več ali manj politične doktrine, ki so zrastle v Evropi. Kako jih uporabljajo, je drugo vprašanje. Nerazvite, zaostale države običajno prepisejo kak evropski državljanski in kazenski zakonik in ga nekoliko prilagodijo domačemu okusu, kopirajo evropsko strukturo armade in policije, uvozijo kaj za šolstvo pametnega, toda marsikje se metode vladanja oblikujejo brez idej in doktrin, bolj s samovoljo in po samovolji izbranih; zlasti velja to za dežele, kjer še živi absolutistična monarhija.

Če je toliko različnih političnih doktrin poleg fašizma, je smešno deliti ljudi v fašiste in antifašiste. Še bolj smešno je oklevetati za fašista vsakogar, ki ni tako daleč na neki skranji levici, kakor bi kak levičar hotel. Smešna je sploh delitev ljudi in političnih strank na levico in desnico, na konservativce in naprednjake ali — bolj »nobel« rečeno: progresiste. Smešno je gledati

zgodovino in sedanost ter človeka samo v črnobeli barvi. Duševno normalen človek zna gledati skozi pravo prizmo, ki mu odpira popolni spektrum vseh sedem barv. S takim gledanjem odkrivamo, da je vsak človek skrivnost zase: v eni točki je konservativen, v drugem problemu napreden, moderen; ali pa: s srcem je za skupno lastnino, pamet pa mu iz izkušenj svetuje spoštovati zasebno pobudo, ki izhaja le iz zasebne lastnine, če ni posebnega idealizma v duši; ali pa utegne kdo (celo marsikdo) biti zelo socialen, pravičen in vendar noče glasovati za tiste, ki so si reševanje socialnih problemov vzeli v zakup, ampak zahteva poleg socialne pravičnosti tudi versko svobodo in pravice za verujoče; ali pa kdo zagovarja svobodno odločitev šolarjev za določeno šolsko večino, toda zaradi devetdesetprocentne priglasitve k pouku neke večine zahteva, naj bodo za tak pouk na voljo soba, razred in klop in ogrevanje in urnik v javni, državni šoli — in zaradi tega ni fašist, prav zato ne, ker brani demokratsko načelo večinskega kriterija. Pa koliko demagogije je bilo v Italiji ob problemu veronauka v javnih šolah! Kako fašistično je hotela peščica prenapetežev izriniti veronauk za 90% otrok nekam na rob in na rep rednega šolskega pouka! Kdo se posebno odlikuje v laicističnem fašizmu? Republikanec Spadolini! Šele za njim tudi precejšen del italijanskih levičarjev. Daleč premalo se zavedamo, kako je

vsa povojna generacija našega ljudstva zastrupljena s kurjo slepoto »dualizma«: ali si črn ali bel, ali si antifašist in če ne vpiješ do hripavosti, da si antifašist, si torej nujno fašist. In množice prepričanih antifašistov načeloma nočejo antifašističnih manifestacij, ker so te vzete v zakup in monopol od črnobelih dualistov.

K sreči so skoraj vsi fašizmi po svetu premagani in politične doktrine totalitarizma v zatonu. Le v poklicnih antifašistih, v zakupnikih antifašizma vidim nevarnost za kak nov totalitarizem. Bog nas ga varuj!

Končno še jezikovno kritiko.

Antifašizem je sestavljena iz grške besede »anti« (proti) in iz latinske besede »fascismus«. Tako besedje pa meni ne diši. Če je beseda latinska, mora biti tudi predpona latinska, torej »kontrafašizem«. Ne antimilitarist, antirevolucionar, antirepublikanec, antikomunist, ampak kontrarmilitarist, kontrarevolucionar, kontrarepublikanec, kontrakomunist, ker so vse te besede latinskega izvora. Predpona »anti« pa pravilno stoji pred grškimi besedami, na primer: antimonarhist, antidemokrat (tu so celo tri besede: anti, demos, kratos), antihegemonist, antiateist, antiagnosticist, pa še Antikrist (anti, hristòs). Tega zadnjega pa se jaz bojim, kakor se bojim tudi fašistov ter poklicnih antifašistov.

Konec